
Kinh tế về đâu?

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

Một vài dấu hiệu cho thấy nền kinh tế Hoa Kỳ có vẻ khả quan hơn, không đến nỗi đi vào đại suy thoái Depression như đã lo sợ mấy tháng trước đây. Với tiền Ngân Hàng Trung Ương Federal Reserve Bank tung ra như nước để cứu nguy cho tín dụng, sự đông cứng tín dụng đã bớt hơn trước, cũng như các ngân hàng đã đứng vững hơn. Một số các đại ngân hàng như JP Morgan Chase, Goldman Sachs... đã bắt đầu được cho phép để trả lại tiền cứu nguy của chính phủ giúp trước kia. Các ngân hàng này muốn mau mau hoàn lại tiền của chính phủ vì không muốn bị ràng buộc đủ điều kiện khi đã ngừng tay nhận tiền cứu trợ. Quan trọng nhất là bị giới hạn tiền thưởng, các tay CEO muốn kiếm tiền nhiều trên mức giới hạn của chính quyền muốn bỏ giầy thòng lọng của chính phủ thắt cổ trong việc điều hành ngân hàng nên thi nhau trả lại tiền, một khi thấy ngân hàng mình đứng vững hơn.

Thị trường chứng khoán đánh hơi thấy kinh tế có thể hồi phục nhanh chóng hơn nên đã tăng vọt trong ba tháng vừa qua. Chỉ số S&P tăng 40%, chỉ số Dow Jones tăng cũng hơn 30%. Lý do là các nhà đầu tư cho rằng cơn khủng hoảng kinh tế đã qua đi, các hoạt động kinh tế sẽ hồi phục trong khoảng cuối năm nay nên nhảy vào mua stock, không muốn để lỡ chuyến tàu, lúc lên quá cao mới mua không còn kịp để kiếm lời. Chỉ số Dow Jones vào ngày thứ sáu 12 tháng 6 đã nhảy lên ở mức 8800, so với mức hơn 6500 hồi đầu tháng 3. Tuy các nhà đầu tư có vẻ hồ hởi hơn, nhiều nhà phân tích cho rằng Wall Street lạc quan quá đáng. Vì nền kinh tế Hoa Kỳ còn quá nhiều khó khăn, cũng như tương lai còn rất nhiều hiểm họa đang chờ đón, vì những hậu quả của việc in tiền ra như nước và chương trình kích thích kinh tế hàng trillion của Obama sẽ đem lại nhiều điều bất ngờ không tính trước được.

Trước hết, nạn thất nghiệp càng lúc càng nặng. Hiện nay tỷ lệ dân chúng

không có việc làm lên đến 9.4%. Ở tiểu bang California, nếu kể cả những người quá thất vọng không khai báo là đang kiếm việc làm, hay những người muốn làm việc toàn thời gian nhưng bị cắt giờ, chỉ còn bán thời gian; tỷ lệ thất nghiệp có thể lên đến 20%. Mặc dù kinh tế có hồi phục, mức thất nghiệp sẽ còn gia tăng hơn nữa vì các hãng xưởng dù cho có khá hơn vẫn chậm muốn thêm người làm, mức thất nghiệp đi sau hồi phục kinh tế hàng một hay hai năm trời.

Trong khi đó, nạn mất nhà vẫn tiếp tục gia tăng, vì với số người thất nghiệp tăng, giá nhà vẫn đi xuống và số người mất việc không trả nổi tiền nhà sẽ làm mức foreclosure trầm trọng hơn. Đây là vòng lẩn quẩn, nhà cửa xuống làm kinh tế xuống, thất nghiệp tăng làm mất nhà nhiều hơn, kinh tế lại xuống hơn. Chỉ khi nào chương trình kích thích kinh tế của Obama đưa ra và chương trình giúp dân mất nhà được thi hành, lúc đó vòng lẩn quẩn xấu này mới có thể phá vỡ được.

Điều quan trọng hơn cả là tuy kinh tế chưa khá lắm, những hậu quả của việc Federal Reserve in tiền, tính ra đã gia tăng đến 2000 tỷ Mỹ Kim, cùng với mức thâm thủng ngân sách tính ra cũng hơn 1 trillion cho năm nay đã làm mọi người lo sợ lạm phát sẽ tăng vọt. Hiện nay mức lạm phát vẫn còn thấp vì khủng hoảng kinh tế làm mức tiêu thụ suy giảm. Nhưng một khi kinh tế hồi lại, nếu xảy ra vào cuối năm nay như Ben Bernanke, chủ tịch Federal Reserve Bank tiên đoán, nạn lạm phát sẽ gia tốc phi mã ngay. Đây là lý do tại sao gần đây giá dầu hòa bắt đầu tăng trở lại, giá vàng cũng lên. Ngoài ra mức lãi suất của Treasury bonds cũng bắt đầu tăng. Treasury bonds 10 năm có mức lãi suất là 3.79%. Treasury bonds 30 năm có mức lãi suất tăng lên là 4.63%, so với một tháng trước đây đã lên hơn nhiều. Các mức lãi suất này xác định cho tiền lời phải trả khi đi mua nhà, mua xe... nên khi lãi suất của Treasury bonds tăng nhiều vì các nhà đầu tư sợ lạm phát, các việc mua nhà mua xe, vay tiền ngân hàng sẽ đi xuống

làm kinh tế chưa hồi phục hẳn sẽ gặp khó khăn hơn.

Khi các nhà đầu tư sợ lạm phát phi mã sẽ xảy ra, tiền đô la sẽ mất giá so với các tiền tệ khác. Giá dầu lại tiếp tục tăng hơn nữa vì mua bán dầu đều dùng đồng đô la để định giá. Cộng thêm với sự lạm phát, các nhà đầu tư đổ tiền vào mua dầu thay vì giữ đô la, do đó giá dầu hòa hiện nay đã lên đến 72 đồng một thùng cho ngày thứ sáu 12 tháng 6, hơn gấp đôi so với mức 35 đồng một thùng chỉ mấy tháng trước đây. Một lý do khác để giá dầu hòa tăng là vì Trung Hoa hiện nay đang đổ tiền vào mua dầu để dự trữ. Bắt đầu từ tháng tư năm nay, Trung Hoa đã mua dầu để trữ như chương trình của Hoa Kỳ gọi là Strategic Petroleum Reserve, mua dầu thô cho vào những mỏ muối để đề phòng chiến tranh hay khi bị cắt đứt nguồn cung cấp dầu, có số lượng dầu đủ dùng cho cả năm.

Trung Hoa cũng như Hoa Kỳ phải nhập cảng dầu hòa vì số lượng dầu sản xuất tại nội địa không đủ dùng. Trong những năm gần đây Trung Hoa đã tìm cách để mua dầu khắp nơi, từ Phi Châu, đến Venezuela, Canada và ngay cả từ vùng Trung Đông để sửa soạn cho một cuộc tranh hùng với Hoa Kỳ trong tương lai, không sợ bị cắt đứt nguồn tiếp tế dầu. Nay với giá dầu xuống quá thấp, Trung Hoa bắt đầu mua dự trữ trong các kho chứa dầu tại vùng Ningbo, bắt chước Hoa Kỳ để một khi có chiến tranh sẽ có dầu cho cả năm!

Một lý do khác là Trung Hoa sợ Hoa Kỳ cho phá giá đồng đô la nhằm quẹt nợ của Hoa Kỳ với Trung Hoa lên đến hàng 1000 tỷ Mỹ Kim, dưới hình thức Trung Hoa mua công khố phiếu Treasury bonds. Với lo sợ lạm phát sẽ gia tăng và đồng đô la càng ngày càng mất giá trị, mua Treasury bonds bây giờ chỉ 5 năm nữa, sẽ mất đi một nửa giá trị, Trung Hoa hiện đã giảm thiểu không mua Treasury bonds, thay vào đó mua nhiên liệu như dầu hòa hay khoáng sản như sắt, đồng, nhôm... Điều này giải thích tại sao gần đây chính phủ Hoa Kỳ bán Treasury bonds bị ế ẩm, phải tăng mức lãi suất. Vì Trung Hoa

không muốn mua nữa, mất niềm tin vào đồng đô la và không muốn tài trợ mức thâm thủng ngân sách của Hoa Kỳ bằng cách mua công khố phiếu!

Điều đó có nghĩa chủ nợ Trung Hoa bây giờ thấy con nợ Hoa Kỳ suy đồi quá, muốn quit nợ chạy làng nên không muốn đổ tiền thêm vào cho con nợ chỉ ngựa cổ chờ ăn! Điều nhục nhã cho Hoa Kỳ là khi bộ trưởng tài chính Tim Geithner sang Trung Hoa để trấn an chủ nợ, trong một cuộc họp với các viên chức về tài chính của Trung Hoa, Geithner tuyên bố là Hoa Kỳ sẽ bảo vệ tiền đầu tư của Trung Hoa, không tìm cách quit nợ, mọi người đã phá lên cười sặc sụa một cách rất vô lễ và ngạo mạn. Vì ai cũng biết là Hoa Kỳ không còn tư cách gì để trả nợ, chỉ còn cách cho đồng đô la mất giá để quit được đồng nào hay đồng đó!

Trung Hoa hiện đang tìm cách để hô hào các quốc gia khác thay thế đồng đô la bằng một thứ tiền tệ khác, là tổng hợp giá trị của các thứ tiền của nhiều quốc gia có kinh tế vững mạnh nhất, nhằm tránh việc chỉ dùng Mỹ Kim làm tiền tệ trao đổi trên mọi thị trường mua bán như hiện nay. Như thế niềm tin vào đồng Mỹ Kim ngày một suy giảm và trong tương lai, một hình thức tiền như kiểu credit của cơ quan IMF, Quỹ Tiền Tệ Quốc Tế, có thể sẽ được dùng để thay thế đồng Mỹ Kim trên các thị trường của toàn cầu.

Những hậu quả hiện tại của đồng đô la mất giá và Trung Hoa cũng như nhiều nhà đầu tư khác đổ xô vào mua nhiên liệu và khoáng sản, là mức tăng vọt của giá dầu hỏa, cũng như giá của nhôm, sắt, thép, đồng... Điều này sẽ làm mức hồi phục kinh tế chậm lại, nếu không nói là kinh tế Hoa Kỳ và toàn cầu có thể đi vào mức lạm thoái, stagflation, khi mức lạm phát tăng vọt vào cuối năm 2009 hay đầu năm 2010. Với đe dọa của chiến tranh có thể xảy ra với Bắc Hàn, khi những đe dọa và chế tài của Liên Hiệp Quốc được thi hành, những tính toán nhằm và lỡ bước có thể sẽ châm ngòi chiến tranh với Bắc Hàn bắn hơn 12000 khẩu trọng pháo phá tan thủ đô Seoul và Hoa Kỳ cho đội bom Bình Nhưỡng để diệt

Kim Jong Il và đe dọa bom nguyên tử. Khi đó với Do Thái thừa cơ để đội bom Iran phá cơ xưởng nguyên tử Natanz, chiến tranh trên hai mặt trận này sẽ làm giá dầu hỏa tăng lên 200-300 đô la một thùng dễ dàng. Đây là lý do tại sao chủ tịch công ty dầu hỏa lớn nhất của Nga là Gazprom đã tiên đoán gần đây là giá dầu sẽ lên đến 250 đô la một thùng trong thời gian sắp đến.

Kinh tế Hoa Kỳ cũng như toàn cầu còn rất nhiều khó khăn. Mặc dù sự hồi phục có thể đã bắt đầu, những hiểm họa để kinh tế suy thoái trở lại còn rất nhiều. Ngoài ra nguy cơ lạm phát phi mã lúc nào cũng đe dọa và có thể sẽ trở thành sự thực vào cuối năm nay. Cộng thêm với đe dọa chiến tranh trên hai mặt trận Bắc Hàn và Iran, nếu quả thật xảy ra, kinh tế Hoa Kỳ và toàn cầu sẽ còn khốn đốn nhiều hơn gấp bội phần, chưa kể những tang thương và chết chóc do hai cuộc chiến này đem lại với những hậu quả dây chuyền trên bình diện chiến lược địa dư của toàn cầu.

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng
www.nguyendinhphung.com